

KORRESPONDENT—WARSZAWSKI

DONOSZĄCY WIADOMOŚCI KRAIOWE Y ZAGRANICZNE

W Sobotę o godzinie 10. zrana.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

Z Warszawy dnia 10. Listopada. JW. Potocka Generalowa Artył: Koron: Marzałkowa Konfed: Kor: dnia 8go tego miesiąca wyjechała ztąd do Grodna.

Z listu ostatnią pocztą przyślanego z Lublina mamy doniesienie, że Sądy wyższey Instancyi Konfederackie dla Prowincyow Koronnych od Nayias: Generalności ustanowione do dnia 15. gbris są odwołane, tym czaſem skład tych Sądow miewa sessye *semotis arbitris*, i układa ordynacyą sądowniczą.

Sąd Assessoryi Koronney po wprowadzonych illacyach dnia wczorayszego sessyą miał na ustępie. Co się tycze sądzenia spraw z Regestrow dawnieyszą ordynacyą R. 1764. opisanych, te dnia 26. tego miesiąca do sądu wprowadzone będą; a to z mocy Deklaracyi dnia 7. tego mies: ogłoszoney, którą tu umieszczamy wraz z drugą Deklaracyą względem sądow w Miastach wolnych Koronnych.

Z Kamieńca Podolskiego d. 31. Paźdz: W dniu onegdayszym forteca Chocimska została oddana wedle Konwencyi świeżo zawartej, z rozkazu nadeszłego z Wiednia do Generała Kanto, przyślanemu od Jassow Paszy. Przy wychodzeniu na Bukowinę garnizonu Cesarzkiego, a wniysciu woyska Tureckiego strzelano z armat Tureckich, i honory wzajemne czynione były.

Deklaracya względem odbywania się sądow J. K. Mci Assessoryi Kor: i w nich sądzenia spraw pod dniem 7. Miesiąca Listopada Roku 1792. nastąpiona.

Sąd J. K. Mci Assessoryi Kor: stosując się do Deklaracyi od Nayiasnieyszey Konfederacyi Generalney O. N. złączonych pod dniem 29. Miesiąca zeszłego Paźdz: w Grodnie na sesyi teyże Konfed: Gener: nastąpionej, otworzenie i rozpoczęcie Sądow Assessorskich dozwalającej w obmowie niniejszej zawierającej się:

(Tu się kładnie Deklaracya Konf: Gener: O. N. względem otworzenia sądow Affessoryi Kor. Obacz w przeszłym Korr: Numerze 82. na karcie 1.)

Uwiedomia Publiczność, iż nadmienioną Deklaracyą Gener: Konfed: dawna forma sądzenia spraw iaka była przed Rokiem 1788. przywrócona jest, z którego powodu sąd J. K. Mci Affessoryi Kor: z Regestrow podług ordynacyi 1764. R. Praw 1775. i 1776. R. w Miesiącach przepisanych, to jest: w Miesiącu Listopadzie rejestru Magdeburkiego, w Miesiącu Grudniu rejestru Pruskiego, a w Miesiącu Styczniu co do Rejestru *Fisci*, i w Miesiącu Lutym co do Rejestru Expulsyinego i Ewokacyinego z WW. i UUr: Affessorami, w Miesiącu zaś Marcu od d. 15. do ostatnich dni Mca Kwietnia rejestru Dyssydyntkiego, iezliby ten czas sprawy Dyssydyntskie zabrały, z Assessoramii Dyssydyntskiemii, tudzież z rejestru komunikacyinego w ostatnich dniach miesiąca Grudnia i Kwietnia, niemniej rejestru illacyinego podług Deklaracyi sądow J. K. Mci na dzień 10. Mca Lutego R. 1781. zapadley. Co Sobota w każdy tydzień, także z rejestru dla ubogich i spraw Gościnnych wyznaczonych, podług ordynacyi rejestru do exekucyi dekretow, w Piątek rejestru spraw kryminalnych, i zgwałcenia bezpieczeństwa według ordynacyi 1683. R. w przypadkach zdarzonych, po uderminowaniu czasu, branie nastąpi deklaruię. A że rejestru Magdeburkiego dla spraw z Miast i Miasteczek wszystkich Królewskich do sądow J. K. Mci Assessorskich przychodzących przeznaczonego przywoływanie takowych spraw, od dnia 1. Mca Listopada do sądzenia onych przypada; wiadomość zaś o dzisiejszym zwrócie do dawniejszych praw i ordynacyi, publiczność, i Miasta, Miasteczka tak prędko doysć nie może; przeto niechcąc nikomu żądaiącemu sprawiedliwości iakowey krzywdy uczynić, przywoływanie takowego rejestru Magdeburkiego ciągle, poczynaiąc od wpisow na zeszeley nie dawno kadencyi sądow Assessorskich rozpoczetych, i sądzenia spraw nierozszdzonych do dnia 26. Mca terazn: Listopada wstrzymuię. Dla czego tym czasem papiery i dokumenta na teyże przeszley kadencyi w sprawie w referatach będących, a jeszcze nie rezolwowanych złożone sronom, bądź ich Plenipotentom dla przygotowania się w nich, końcem wprowadzenia do sądu onych podług dawniejszego zwyczaiu, za rewersami Ur: Pisarzowi Dekretowemu dać mianemi, odebrać dozwała. Termina sronom komunikowane (wolność iednak tymże sronom nawzaiełm pozwow ku odzywieniu sprawy zоста-

wuiąc) zachowuię. Wszelako w sprawach z wyszłych Memoryałow, Pozwow, iezeli nie do dawniejszych wpisow i pozwow wydanych, zachodzących, iż wpisy do regestrow tymże sprawom przyzwolitych podług ordynacyi 1764. R. maią bydz przed 1. Mca Stycznia Roku nadchodzącego poczynione, uznaie. Sprawy bowiem do sądu J. K. Mci przychodzić maiące, iż iuż nie przez Memoryały, ale przez Pozwy podług dawniejszego z prawa zwyczaiu, w Polskim iednak ięzyku wydane, wprowadzane do sądu, i w nich wpisy do regestrow także przyzwolitych czynione bydz maią, ostrzega. Nim iednak teraznieysza Deklaracya do publiczney wiadomości doydzie, i czas oznaczony sądzenia spraw z tegoż rejestru Magdeburkiego, iak wyżej oznaczony zbliży się, dla przyspieszenia sprawiedliwości sronom żądania swoie do sądu wnoszącym, od dnia dzisieyszego rezolucye dawać, oraz sprawy osobliwie z miast Starey i Nowey Warszawy, tudzież im przyległych Jurydyk, iako o zaczęciu się sądow J. K. Mci Assessorskich wiadomość maiących, w którychby się srony do sprawy wchodzące za poprzedzaiącym obwieśczeniem umowily, rozsądzać oświadoza. Przytym ponieważ na ostatniey nie dawno zeszeley kadencyi, sądow J. K. Mci każdemu wprowadzenie do sądu spraw bez wymienienia liczby osob stawiających dozwolone było, więc teraz czyniąc porządek w wprowadzeniu spraw, i stosuiąc się do dawniejszych ordynacyi, liczbę tychże stawiających ograniczoną mieć chce, i tę tymczasowo do 24. Mecenesow determinuię, do którey liczby nowo przybyć do dawnych maiący, iż nieinaczezy iak za rekomendacyą Palestry Assessorskiey według dawnego zwyczaiu przyięci będą deklaruię, i taż Palestra aby przyięcie Uniwersałem Nayiaś: Gener: Konfed: teraznieyszey przepisana w sądzie swym wykonała, ostrzega. Nadto ponawiaiąc dawnieysze sądu swego Deklaracye i Rezolucye, iż tak pozwy, processa, iako i dekreta, w wszelkich sprawach Polskim Narodowym ięzykiem (oprócz szczegulnie dla Miast Pruskich i w sprawach gościnnych zagranicznych, w których po łacinie) pisane i wydawane byē maią, uftanawia, mocą ninieyszey Deklaracyi.

Deklaracya dla Miast i Miasteczek Kor: Rzpltey względem odbywania sądow, sądzenia w nich spraw, i odbywania Rzadów pod d. 7. Mca Listopada 1792. Roku nastapiiona.

Sąd J. K. Mci Asses: Kor: maiąc nadesłaną od Nayiaś: Gener: Konfed: złączonych wolnych O. N. Deklaracyą pod

Tytułem: — Dozwolenie Miałom sądzenia spraw w osnowie takowej: [Tu się kładnie Dozwolenie Konf. Gener. O. N. Miałom sądzenia spraw. Obacz w przeszłym Nrze 72. na karcie 778J. O której Deklaracyi chcąc mieć uwiadomione Miał i Miałeczka Rzpłtey w Koronie będące, i stosując się do powyższej Deklaracyi, oraz i innych przepisów od teyże Nayias: Konfed: wyszłych, zaleca nayprzod tymże Miałom i Miałeczkom, aby podług Praw, Dekretów, i dawniejszych ustaw sądów J. K. Mci do Roku 1788. zapadłych, Magistraty i porządki składały. Sądy według tychże dawniejszych ordynacyi odbywały, i sprawy sobie właściwie przyzwoite, i należne sądziły, i gdzieby ieszcze dotąd po Miałach i Miałeczkach sądy i Rządy podług nadmienionych ustaw dawniejszych odbywane nie były, aby bez wszelkiej zwłoki zwrócenie dawnych Magistratów, i osob też Magistraty w liczbie iakowa przed Rokiem 1791. znajdowała się składających; niemniej obranie Osob do Magistratów i Porządków w Mieście brakujących, iako też obranie Prezydenta, czyli Burmistrza, gdzieby potrzeba było tym czasowo sposobem dawniejszymi ordynacyami o elekcyach przepisany nastąpiło. Sądy i Rządy Podług przerzeczonych dawniejszych urzędzeń i układów, a to pod nieważnością Dekretów i Rezolucyi wszelkich odbywane były. Także w tychże sądach Processa, Dekreta, i wszelkie czynności urzędowe Polskim Narodowym językiem pisane, i wydawane były zaleca, i aby też magistraty miały i miałeczek według dawnego prawa ustanowione o uskutecznieniu zalecenia i nakazu teraźniejszego sądowi J. K. Mci niezwłocznie doniosły przykazanie. Termina w tych to sądach Miejskich, czyli Memoryały zamiast Pozwów wprowadzone, i nie dawno używane w sprawach dotąd nierozsądzonych zachowuje, a w sprawach nowo do sądów tychże przychodzić mających, iż odtąd Memoryały zamiast Pozwów dawane ważności żadney mieć nie będą, ale pozwy sposobem podług prawa dawniejszym, w języku Polskim wydawane bydyć powinny, stanowi.

Aby zaś niniejsza Deklaracya dla Miał i Miałeczek, i poprzednicza o sądach Assessor: Kor: do przedszej wiadomości wszystkich, a fczegulniey po Miałach i Miałeczkach doszła, szlachetne Magistraty Miał pryncypalniejszych, iżby też Deklaracye do Gazet publicznych podawane nie zwłocznie po Miałeczkach rozesłały obowiązując, i onym to dopełnić nakazuje, mocą niniejszey Deklaracyi.

ciąg dalszy pisma pod tytułem: SPOWIEDŹ POLITYCZNA.

Tak związki polityczne radziły, tak Narodowi potężnemu przysłało uczynić. Następne opisy Rządowe, obiasnią krotko zbior prawideł zawartych w tey ustawie. Sto-tydzieczne ręce Mieszczan i w sowit Wieśniaków do iey utrzymania są zachęcone. O iey trwałości wątpić nie należy, gdy nadto cały Narod będzie musiał ią zaprzysiądz. Taka odpowiedź nie przekonała mnie wprawdzie, ale wcześniejsze moje rozumowanie o Seymie i o Osobach, okrywało mnie wstydem przez miłość własną. Cożkolwiek mówienia naprzeciw; taki już czyniąc sobie z rozładku wniosek już się stało, ia sam ani jestem filny, ani już wolny odwrocić, trzeba milczeć i czekać końca.

Współ więc z innemi, musiałem wargami ruszać, gdy czytano nam rotę niewiedzieć iaką, kiedy i przez kogo ułożoną, i nieopierać się wyprawieniu Delegowanych z rekognicyą, na których nigdzie nie pytano się o zgodę, lecz każdemu kto chciał dozwolono, a chcących było tytu, ile pragnących dekoracyi, urzędu, pensyi, i prezentów.

Wyznać więc szczerze przed powszechnością, że już w duszy moiej nie był za Konstytucyą, bom iey niepoymował ani celów, ani zamiarów, bom w niey widział skutki nieszcześliwe w przyszłości, bom wszelką okazałość, junakieryą i wystawy brał za teatralne ludzenia, bom doświadczał początkowych nagle wzrost biorących gwałtowności. Gdy skarb trwoniono, z urzędów bez sądu odzierano, pierwsze osoby samowolnie aresztowano, innym śmiercią grożono; Inkwizycyą na słowa i myśli ustanowiono, po wszystkich domach szpiegów rozsyłając. Lecz zachowując się skromnie, starałem się już niewierzyć Gazetom Narodowym, i innym powieściom, zbliżyć się do tych, którzy od początku nieobiecywali nic dobrego, z owego zapalu podnieconego duchem intrygi.

Oświecił mnie z tych ieden, oglądając się ieżeli kto ucha nienadstawia na oskarżenie, gdysmy tylko we dwóch rozmawiali. Mówił on, możesz być Polak, coby Oyczynny nie kochał swoiey, mogąż ią więcej kochać ci? co wołają daymy [wszystko, nic dać niemając, nad tych, co dawszy część znaczną, nie żałują dać więcej dla powszechnego dobra. Ale usta ich są zawarte, i sami zhańbieni, iako Arystokraci. Co ma znaczyć obywatel rządnie majątek swój utrzymujący i pomnażający. Urzędnik swoją

powinność pełniący. Obywatel spokojny szanujący prawą Religiją i stan szlachecki.

Mówił dalej tenże Weteran: zda mi się, że naszych Polskich *Pethionow, Manuelow i Dantonow* nie jest inny zamiar, iak zniżyć wszelkie urzędy krajowe, podnosząc potęgę Królewską, którą w rękę swoim trzymają na to, ażeby uderzywszy ją o ziemię podobną we wszystkim Francuskiej wznieć rewolucyą, tego mniemania fundament, mam z Kłopotów naszych, i utrzymywanych schadzek u Szefa tej systemmy ministra Francuskiego, iako też korespondencyi z Kłopotem Jakobinów, niemniej z pism pod ręką wydanych wolnie o Prawie Człowieka, Równości, znieważeniu Religii, z wyszydzeniem praw Ojczyźnych; Jest tego mniemania równym argumentem owe przybijane po domach i ulicach drukowane pisma; grożące śmiercią, ktoby niepodlegał opinii gazeciarszów, owe szyderstwa w poledzeniach, owe witegi z napisami: *Szyja, albo Konstytucya*, owe na głowy i tajemne zabójstwa sprzyśiężenia się i ofiary w Aktach publicznych umieszczone.

Nie tak łatwy jest do płochości, i okrucieństwa charakter Polaka, iak się okazał w Paryżu, lecz wątpić nie należy, że kilka przykładów okrutnych, a pobażających, przy zyskach okazanych i zlechtaniu namiętności, byłyby filne wkrótce i we wszystkim porównać nas w Rewolucyi Francuskiej, której okropność wzruszyła wszystkie Narody, i ściągnęła klęski doświadczone. Tego się lękać słusznie u nas z nami należy, jeżeli też sama władza długo gurować będzie.

Co się zaś ściera pewności od Mocarstw Zagranicznych, nie jestem przypuszczony do wiadomości gabinetu naszego, i nikt co się w nim warzy nie wie, gdy mówiono mnie, że podwójne nawet przychodzą depefze, iedne do pokazania Narodowi, iak kazać pisać, drugie dla szczególny informacyi, z tych iednak dało mi się słyszeć, i tak jestem w sobie przekonany, że Najjaśniejszy Elektor ofiary naszej względem Korony inaczej, iak za przyftaniem i ułożeniem się śafiedzkich dworów nieprzyjmuje, że Aliant nasz sądzi za rzecz przeciwną swoiey umowie Konstytucyą 3go Maja, biorąc za warunek tego traktatu rys rządu ugodzony przed zawarciem traktatu swojego, od którego całkowicie odstąpiono; że trzy potencye śafiedzkie są względem rządu naszego w tym porozumieniu się, iakie miały 1775. Roku, że nakoniec potęga Rosyi obrażona wielorakiemi wyrzutami i naruszaniem z sobą traktatów, użyje i okaże tę moc,

którą zaprzeczać usiłują. A zatym (kończył na tym rozmowę mój poważny obywatel) lękam się o Kray nasz, a pewny jestem nietrwałości robot, tak kosztownych i straty czasu naysymślniejszego w rozważnym poczynaniu, iak jest zgubiony przez zapal nierozważny. Wyznaię, że te przełożenia rozważne, proste i wielce do prawdy podobne, stałyby się zdolne przekonać wielu i mnie samego o całej robocie na piasku budowanej. Wstrzymałem się jeszcze w wyrażeniu głośnym moiego oszukania do wyiaśnienia prawdy.

Na nieszczęście Narodu i zawstyżenie zaciętości moiej, sprawdziło się wszystko, Najjaśniejszy Elektor Sakski wyrażnie i z podziwieniem, że dotąd wątpiono, uczynił oświadczenie, iako nigdy inney niedawał odpowiedzi, tylko z referencyą do Dworów śafiedzkich, Polścze, i z wielką odmianą błędów, sławey Konstytucyi.

Król Jmć Pruski allians zawarty usty własnemi i Deklaracyą Ministra przyznał, nie ścierać na niego żadnego obowiązku przy ustawie 3go Maja przeciwny warunkom Aliansu, co do formy rządu Polśkiego zapewnionego przed zawarciem tegoż Aliansu.

Jakobinów Paryskich z Kłopotami Warszawskimi zamiar, wyswieceiać pisma publiczne w Gazetach nawet umieszczone, instrukcyi daney P. *Semonville* ministrowi Francuskiemu do Porty, słowo w słowo tłumaczona, iak się kładnie.

P. *de St Croix*, czyli *Décorsches* jest wysmienity Patriota, dla czego ostrzeżonym jest P. *Semonville*, aby się nie dziwował iego maskowanemu Monarchizmu wielbieniu. Co on tylko zrobił za radą dobrych naszych przyjaciół będących w Warszawie, a to aby pod postacią moderowanych myśli, mógł zyskać więcej przyftępu i zaufania u tamtejszego dworu. JP. *Semonville* mieć będzie prześlane dwa milliony z skarbu Narodowego. które na rekwiżycyą tegoż Ministra będą złączone, z kwotą sześciu millionów deftynowanych na iego widoki. Miliony te użyte być mają na pozyskanie kredytów, Wezyra i Reyseffendego, aby się deklarowali sprzyać żądaniom przyjaciół naszych będących w Polścze.

Deklaracya N. Imperatorowey całej Rosyi, wydanami-nisterialnie i poparta sto-tysięcznym wojskiem, pokazała na jaw tej Monarchini potęgę, stałość i obrażenie zaprzeczone w głosach i pismach publicznych z pewnością.

(Reszta w Dodatku.)

ZAGRANICZNE.

Z Paryża dnia 16. Paździ:
 General *la Bourdonaye* przy-
 był dnia 12. t. m. do *Lille*.
 Dwanaście tysięcy woyska
 tuż za nim nadciągnęło. Mia-
 sto Amiens 800. St Omer 500.
 a Atrebat 300. ludzi nadesła-
 ły. Dumourier dzisiejszey
 nocy miał do woyska ze
 40,000. składającego się po-
 spieszyć, aby do Niderlan-
 du mógł rychley wkroczyć.

Kommissarze od gór Al-
 peyckich donoszą, że *Montes-
 quion* z woyskiem stoi w bli-
 skości *Carrouge*. Miał tam
 umowę z wyściancami od Mia-
 sta Genewy stosownie do wo-
 li Rady wykonawczey Pa-
 ryzkiej. Ta żąda, iżby wo-
 yska Szwaycarskie we 3. dniach
 opuścili Genewę. Jeźliby
 temu opor nastąpił, General
 ma użyć mocy oręża swego
 do uskutecznienia traktatu da-
 wniej między Francją i Ge-
 newą zawartego.

General *Anselme* dnia 30.
 Wrześ: wziął miasto i zamek
Ville Franche. Jak tylko na-
 sze zbliżyły się woyska, za-
 raz garnizon prędkim umy-
 kał z pośrodku murów mar-
 szem, i dał się po wyrabia-
 nych i kutyh na góry pro-
 wadzących stopniach, gdzie
 wielu bardzo poumykało, a
 zbytнім pospiechem niektó-
 rzy uniesieni spadli, i bardzo
 wielu połamało karki. Ten
 General znalazł tak wielkie
 magazyny, iż się zda, że Pe-
 demończycy umyślnie dla

nas ie gromadzili. Bronić
 się wybornie mogli, ponie-
 waż 100. w *Ville Franche* zna-
 leźliśmyy armat, lecz woleli
 umykać.

Kontre-Admirał nasz *Tru-
 guet*, który żeglował około
Nicyi, i *Ville Franche* schwy-
 tał 2. fregat, i jedną korwetę
 Sardyńską. To doniesienie
 przy dwu od nieprzyaciół
 zdobytych chorągwiach było
 czytane przed Konwencyą
 Narodową. (Klaskano.)

Hiszpania około 16. tysię-
 cy zgromadziła żołnierzy w
 Katalonii, a z drugiej stro-
 ny także morzem uzbroio-
 nych dostarczając ludzi, od
Perpignan do *Bayonny* wo-
 ysko rozciąga 40. tyli: składa-
 iące liczbę. Oprócz tego
 wszystkie pograniczne twier-
 dze w stanie obrony są ube-
 śpieczone.

Gdy już nieprzyjaciel od
 Paryża oddalił się, Zjazd Na-
 rodowy zakazał dalszych ro-
 bot dla obrony tego Miasta
 dotąd z wielką popieranym
 trudnością. *Ośmdziesiąt trzy*
Departamenta (rzekł *Keir-
 saint*) będą naszym obozem.

Z Lipska d. 31. Paździer:
 Listy prywatne donoszą: że
 woysko Francuzkie co raz
 dalsze kroki w Niemczech
 czyni, Moguncją i Koblentz
 już ma w sweley mocy. Te-
 raz przez Bonnę, Kolonią, i
 Akwizgran do Leodyum i
 Brabancyi zda się, iż prosto
 zmierza.